

DEBRECENI M. KIR. TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEM
 JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KAR.

1234- 1937/1938 szám.

Érk: 19__ év 1938 JUN. - 8. hó __ n.

Előirat: _____

drb. melléklet. Utóirat: _____

Bizálatra kiadatik:

dr. Jácso Jenő

" Zachár Gyula
 professor matematik.

Debrecen 1938. június 9.-én.

Kovács
 e. i. dékán

Elfogadom.

1938 június 12

Zachár Gyula

Elfogadom.

1938. VI/10. Tiszta

4498. - 554/1935-36 - 1936. vi. 12 - lühikese - m. muj. pit;
 4623 - 25/1936-37 - " 12. 25. - m. muj. pit. - shts;
 5188 - 154/1937-38 - 1938. I. 27. - lühikese - ephhijjogp
 5262 - 228/ " " - " III. 18. - ephhijj. pit - shts;
 5366 - 332/ " " - " vi. 17. - vappo - lühik. j. ephhij. pit;
 5460 - 22/1938-39 - " 12. 29. - lühik. pit. - shts.

Poolva, Poolva m. 1914. vi. 27. - ref.

Analüsi ähvat: 136 / 1938-39.

9Xp: 1938. IX. 29. -

A RÉSZVÉNYTÁRSASÁG SZERVEZETE,
KÜLÖNÖS TEKINTETTEL TAGJAINAK JOGÁLLÁSÁRA.

DOKTORI ÉRTEKEZÉS.

IRTA:

KALAS TAMÁS

DEBRECEN.

A 2330

FORRÁSMUNKÁK:

Dr.Nagy Ferenc:A magyar kereskedelmi jog kézikönyve .

Buda pest ,VIII.kiadás ,1913.

Dr.Kuncz Ödön:A magyar kereskedelmi és váltó jog vázlat.

Grill ,Buda pest 1922.

Dr.Szende Péter Pál:A kereskedelmi törvény kézikönyve.

Grill ,Buda pest ,1927.

A RÉSZVÉNYTÁRSASÁG FOGALMA .

a.

A részvénytársaság meghatározását kétféle szempontból adhatjuk. Ha szemléltünk alapját a kereskedelmi jog fogalomtárából vesszük, akkor a részvénytársaságra azt mondjuk, hogy

KERESKE DŐ.

Ezt a meghatározást a Kereskedelmi Törvény 4.§. 1.bek.adja, kimondva, hogy "a kereskedőkre vonatkozó határozatok a kereskedelmi társaságokra is alkalmazandók."

TÁRSASÁG

a részvénytársaság, azért, mert nem egy személy a kereskedő. De annak ellenére, hogy rendszerint és belső természeténél fogva több tagja van, nem is ez a több tag tekintetik kereskedőnek, hanem a tagoktól különböző, azok felett álló alakulat,

JOGI SZEMÉLY

itt a kereskedő. Ezért kereskedelmi jogunk a részvénytársaságot tulajdonképeni kereskedelmi társaság néven ismeri. Szemben áll ez a meghatározás a nem tulajdonképeni kereskedelmi társaságokkal, mint pl. a Csendes társaság és az Alkalmi egyesülés, amelyek nem jogi személyek és nem is kereskedők.

FELTÉTLEN KERESKEDŐ,

a részvénytársaság, mert ebbeli minősége független a céljától, amelyre alakult és független attól is, hogy valójában mivel foglalkozik. Ez azt jelenti, hogy minden ténykedése a kereskedelmi jog szerint bírálendő el.

TŐKE EGYESÜLÉS,

mert létesítésének tulajdonképeni célja nem személyek bevonása, hanem a tőke felhalmozása. A részvénytársaság a nagyvállalati tőkekoncentráció formája.

b.

Ha szemléletünk alapjává az általános jogtant tesszük, s a részvénytársaságot az ott ismert fogalmaink alapján akarjuk meghatározni, akkor arra a kér-

désre kell megfelelni, hogy a jogi személyeknek melyik fajához tartozik. A jogi személyeknek három faját ismerjük, u.m. az egyesületet, amely személy egyesülés, az alapítványt, amely önálló vagyontömeg és az intézetet, amely szervezett személyekből és szervezett vagyonból áll. A részvénytársaság ezek közül az

INTÉZET

fogalmának felel meg, mert két egyformán fontos és párhuzamosan elhelyezkedett elemből áll, úgy mint a vagyonból, amelynek törzsét az ALAPTŐKE képezi és szervezett személyekből, tagokból, a RÉSZVÉNYESEkből, akik mint egyének, mint kisebbség és a közgyűlésen mint többség, fontos jogosítványokkal irányító szerepet játszhatnak a társaság működésében.

c.

A K.T.SZERINTI MEGHATÁROZÁS.

A részvénytársaság meghatározását a Kereskedelmi Törvény 147.§-a a következőképen adja: Részvénytársaságnak azon társaság tekintetik, mely előre meghatározott, bizonyos számú és egyenértékű részvényekből álló alaptőkével alakul, s melynél a részvények

tulajdonosai csak részvényeik erejéig felelősek.

A RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KELETKEZÉSE

A TERVEZET

elkészítésével indul meg. Ez nem más, mint általános tájékoztató a létesítendő részvénytársaságról, de amelynek minimális tartalmát a törvény kötelező erővel állapítja meg. A tervezetnek magában kell foglalnia

1. a vállalat tárgyát és tartalmát,

2. az alaptőke nagyságát,

3. a részvények és az ezekkel esetleg egyidejűleg kibocsátandó elsőbbségi kötvények számát és névértékét,

4. az aláírás záridejét,

5. amennyiben az alapítók vagy mások oly betétellel kívánnak a társasághoz járulni, mely nem készpénzben áll, ezen betételt és annak értékét,

6. az alapítóknak vagy másoknak biztosítani kívánt előnyöket.

AZ ALAPITOK készítik el a tervezetet s ezeknek kötelességük ezt állásuk és lakhelyük feltüntetése mellett sajátkezüleg aláírni.

ALAPITOKnak nevezi a K.T.azokat a személyeket,akik fontosabb ténykedést fejtenek ki a részvénytársaság megalkotása körül.A részvénytársaság valójában ezeknek köszönheti létét,mert a társasági eszme,a társasági cél képzete ezekben a személyekben születik meg és ezekben él tovább.

A részvénytársaságot a modern gazdasági élet nagyvonalúsága hozta létre.A lehetőségek tág határai folytán a vállalkozások nem találhatnak megfelelően nagy tőkét az egyeseknél s ezért azt a szétszórt tőkék egyesítése által igyekszik elérni.Az alaptőke biztosítása az

ALÁÍRÁSI IVEken történik.A tervezetnek minden aláírási iven rajt kell lenni,tehát szükségképen rajt van minden aláírási iven az alapítók aláírása is,igy az aláírás által szerződés jön létre egyrészt az alapítók és aláírók között,másrészt az összes aláírók között.

A K.t.sz erint három feltétele van a részvénytársaság megalakulásának: 1.alaptőkéje biztosítottassék, 2.a társasági alapszabályok létrejöjjenek,3.a társaság a kereskedelmi cégjegyzékben bevezetessék *és kihirdettesék.*

I.

AZ ALAPTŐKE BIZTOSÍTÁSA

az aláírási íven történik.Minden aláíró bizonyos számú részvényt foglal magának arra az esetre,ha a társaság valóban megalakul.A részvénytársaság az aláírók személyét nem köti,azok bármikor tulajdhatnak a jegyzett részvényeiken,ellenben az aláírásnak éppen a tőke biztosítása lévén a feladata,a részvények névértékének 50 %-a erejéig átruházás esetében is felelős marad az aláíró.

II.

AZ ALAPSZABÁLYOK MEGALKOTÁSA

AZ ALAKULÓ KÖZGYŰLÉSEN történik.Az alakuló közgyűlést az aláírás záridejétől számított két hónapon belül kell összehívni.Határozatképességének feltétele,hogy azon legalább hét olyan tag legyen jelen,akik együttvéve az alaptőkének legalább egynegyed ré-

szét képviselik.

A K.t.a következőkben állapítja meg az alapszabályok minimális tartalmát: az alapszabályoknak meg kell állapítaniok

- 1.a társaság cégét és székhelyét,
- 2.a vállalat tárgyát és tartamát,
- 3.az alaptőke nagyságát,
- 4.a részvények és hányadrészvények számát, és névértékét s azt, hogy a részvények névre vagy bemutatásra szólnak-e,
- 5.a részvényekre eszközleendő befizetések módokat s a befizetések elmulasztásának következményeit,
- 6.a nem készpénzbeli betétekre és különös előnyökre vonatkozó megállapodásokat,
- 7.az esetleg a részvényekkel kibocsátandó elsőbbségi kötvények mennyiségét és névértékét, az azok után fizetendő kamatok magasságát és a törlesztés módját, nemkülönben azon előjogokat, melyek az ily elsőbbségi kötvények birtokosaikat illetik,
- 8.a közgyűlés mikénti összehívását, megtartásának helyét és idejét, hatáskörét, tárgyalási rendjét, a hatá-

ők hozatalának módját és annak megállapítását, hogy mi történjék az esetben, ha az összehívott közgyűlés határozatképes nem volt,

9.a részvényesek szavazati jogát és ennek mikénti gyakorlását,

10.az igazgatóság mikénti választásának módját, annak hatáskörét s működésének idejét,

11.a felügyelőbizottság szervezetét s működésének idejét,

12.a cégjegyzés módját,

13.az on elveket, melyek szerint a mérleg készítésének és megvizsgálásának történni kell,

14.a nyereség kiszámításának és felosztásának módjait,

15.a társaság hirdetményeinek mikénti közzétételét.

III.

A RÉSZÉNYTÁRSASÁG BEJEGYZÉSE ÉS KÖZZÉTÉTELE.

Az alapszabályok a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetés és közzététel végett bemutatandók a társaság székhelye szerint illetékes törvényszéknél. A bemutat-

tással egyidejűleg igazolni kell azt is, hogy

1. az egész alaptőke aláírás által biztosított,

2. az aláírók összehívása az alakuló közgyűlésre idejekorán megtörtént,

3. a biztosított alaptőkére az egyes részvények után legalább 30 % tényleg befizettetett,

4. az igazgatóság és a felügyelő bizottság az alapszabályok értelmében megválasztatott,

5. a társaság tényleg megalakult s hogy a nem pénzbeli betétekre és a különös előnyökre vonatkozó megállapodásokat a közgyűlés jóváhagyta.

A RÉSZVÉNYTÁRSASÁG SZERVEI.

I.

A KÖZGYÜLÉS.

SZERVEZETE.

A közgyűlés a részvényesek összejövetele. Határozatait szótöbbséggel hozza, hacsak az alapszabályok minősített többséget nem kívánnak. Határozatképessége szempontjában a törvény csak egy esetben intézkedik, és pedig az alakuló közgyűlésnél, nevezetesen kimondja azt, hogy ezen legalább hét olyan tagnak kell jelen lennie, akik együttvéve legalább egy negyedét képviselik az alaptőkének. Ugyancsak itt van az a megszorítás, hogy 10-nél több szavazattal senki sem rendelkezhetik. Egyébként ugyanis minden részvénye után külön szavazati illeti meg a részvényest, hacsak az alapszabályok másként nem rendelkeznek.

HATÁSKÖRE.

Hatásköre kiterjed mindazokra az ügyekre, amelyekkel

a társaság egyáltalán foglalkozhatik. Ebben a tekintetben elvileg korlátatlannak kell mondani, mégis nem tehet olyat, ami a társaságnak kifejezetten tiltva van. Így nem veheti meg, sem zálogba nem veheti a saját részvényeit. A részvények névértékét nem emelheti fel az alaptőke megfelelő felemelése nélkül.

FENNTARTOTT JOGA I.

A K.t azoknak a kérdéseknek az intézését, amelyek a társaság létének és működésének alapját alkotják, feltétlen, kötelező és kizárólagos erővel a közgyűlésnek tartja fenn. Ezek a következők:

1. az igazgatóság és a felügyelőbizottság megválasztása, elmozdítása és felmentése. /: Kiv. az első igazgatóság.:/

2. a számadások megvizsgálása, a mérleg megállapítása és a nyereség felosztása.

3. az egyesülés más társasággal.

4. oly kartell szerződések megkötése, melyek minden társasági ügyletnek közös haszonra vezetését célozzák.

5. az alaptőke leszállítása vagy felemelése.

6.a társaság feloszlása s a felszámoló kirendelése.

7.az alapszabályok módosítása.

Azonban az alapszabályoknak azon intézkedéseit, amelyek a tervezetből vétettek át,hacsak a törvény kivételt nem tesz,a közgyűlés nem módosíthatja.

JOGI TERMÉSZETE.

A közgyűlés a részvénytársaság szabályalkotó és legfőbb irányító szerve.Mivel az összes tagokat magában foglalja s más,mint részvényes nem lehet tagja,kifelé úgy jelentkezik mint maga a társaság.A közgyűlés és a részvénytársaság között az egyszerű szervi kapcsolaton tulmenő,belső kapcsolat áll fönn.Szemben az igazgatósággal,és a felügyelőbizottsággal,amelynél a kapcsolat inkább az alkalmazott és alkalmazó közötti kapcsolatnak felel meg.Épen ezért a közgyűlés e másik két szerv fölött áll.

FAJAI.

RENDES KÖZGYŰLÉS,amely az alapszabályok értelmében, az ott megjelölt időben és helyen jön össze.Rendes köz-

gyűlést évente legalább egyet kell tartani.

RENDKIVÜLI KÖZGYŰLÉSnek az olyan közgyűlést nevezzük, amelyet az igazgatóság vagy a felügyelő bizottság a törvényben kötelezőleg elrendelt rendkívüli esetben, vagy egyéb okból hív össze, vagy amelyet a részvényesek hívatnak össze a törvény által biztosított joguknál fogva.

ÖSSZEHIVASÁRA JOGOSULT

Az alapszabályokban megjelölt személy, vagy közeg, az ugyancsak ott meghatározott időben és módon.

AZ IGAZGATÓSÁG, ha a számadásokból vagy a mérlegből az tűnik ki, hogy a társaság az alaptőkéjének felét elvesztette. Ilyenkor köteles is összehívni a közgyűlést, hogy a társaság további fennállása vagy feloszlása iránt határozhassanak.

A FELÜGYELŐBIZOTTSÁG, ha a hivatalos működésében törvénybe vagy az alapszabályokba ütköző intézkedéseket vagy a társaság érdekeit sértő mulasztásokat vagy visszaéléseket tapasztal. Ilyenkor köteles is összehívni a közgyűlést.

AZ ILLETÉKES TÖRVÉNYSZÉK, ha az alaptőke egytized részét képviselő részvényes vagy részvényesek kívánására az erre jogosított közeg azt összehívni vonakodik s ez iránti kérelmükkel a részvényesek a bírósághoz fordulnak.

HATÁROZATKÉPESSEGE.

Erre vonatkozólag a törvény csak egy esetben tartalmaz intézkedést. Nevezetesen az alakuló közgyűlésre kimondja azt, hogy azon legalább hét olyan részvényesnek kell jelenlenni, akik az alaptőkének legalább egy negyed részét képviselik. Ezáltal a rendelkezés által minimálva van egyrészt a részvényesek száma, másrészt a részvények száma. Egyébként azonban a törvény a határozatképességről egyáltalán nem rendelkezik, fenntartva ezt a jogot kizárólag az alapszabályoknak.

ELLENŐRZÉSE.

A törvény a részvénytársaságot annak nagy gazdasági jelentőségénél fogva, de különösen a részvényesek kijátszásának aránylagos könnyű volta miatt, ezek jogainak és érdekeinek megóvása céljából a közgyűlésen keresztül szigorú ellenőrzésnek veti alá. Az összes köz-

gyűlési határozatok bírói ellenőrzés és felülvizsgálás alatt vannak és amennyiben törvény vagy alapszabály ellenesek, hivatalból is megsemmisíthetők.

E célból a törvény kimondja, hogy minden közgyűlésről jegyzőkönyv vezetendő és a közgyűlés után eredetben vagy hiteles másolatban az illetékes törvényszéknél bemutatandó.

Azokat a közgyűlési határozatokat, amelyek alapszabályok módosítását, a társaság egyesüléséb vagy feloszlását mondják ki, a cégjegyzékbe be kell vezetni, mert enélkül nem hatályosak.

II.

AZ IGAZGATOSAG.

SZERVEZETE.

A törvény nem tartalmaz kötelező szabályt arra vonatkozólag, hogy egyéni vagy testületi szervezete legyen, így kizárólag az alapszabályok vannak hivatva megállapítani az igazgatók számát, valamint azt, hogy ezek egyénenként külön-külön, vagy csak többen együtt, esetleg valamennyien együtt gyakorolhatják az igazgatói jogokat.

A joggyakorlat erre vonatkozólag az, hogy minden ellenkező kikötés ellenére is egyetlen igazgató is érvényesen képviselheti a társaságot, s a kötött ügylet jóhiszemű harmadik személyekkel szemben egy igazgatói aláírás esetén is érvényes.

MŰKÖDÉSÉNEK ALAPJA.

Közvetve a törvény, mert a törvény mondja ki azt,

hogy a részvénytársaságban igazgatóságnak lenni kell. Közvetlenül a közgyűlés, mert megbízatásukat a közgyűlés általi megválasztással kapják, kivéve az első igazgatóságot, amelyet az alapítók jelölhetnek ki.

MŰKÖDÉSÉNEK TARTAMA.

Az alapítók által kinevezett igazgatóság megbízása a megalakulástól számított legfeljebb három évig tart. A közgyűlés által választott igazgatóság működésének tartamánál az alapszabályok irányadók.

Megszűnik az igazgatóság meghatalmazása:

1. az idő leteltével,
2. elmozdítással, /: a közgyűlési határozattal: /
3. lemondással,
4. az igazgatósági tag halála folytán,
5. a társaság feloszlása esetén.

JOGI TERMÉSZETE.

Az igazgatóság a részvénytársaságban a végrehajtás szerve. Mint szerv, alkotó része a részvénytársaságnak, de az igazgatósági tagok nem szükségképen tagjai egyúttal a részvénytársaságnak is, amennyiben a K.t. meg-

engedi, hogy nem részvényesek is lehetnek igazgatósági tagok.

Az igazgatóság a részvénytársaságnak szükségképen képviselője, a társaság nevében, ahelyett cselekszik, s mint ilyen a megbízott fogalmának felel meg. Megbízatásuk természete hasonlít a cégvezetői meghatalmazáshoz, de még annál is tágabb körű.

HATÁSKÖRE.

Az igazgatóság hatáskörét kifelé, harmadik személyekkel szemben a K.T. egyöntetűen szabályozza, amennyiben csak annyit mond, hogy a részvénytársaság ügyeit igazgatóság intézi. Ebből az következhetik, hogy mindazon ügyekben, amelyek nincsenek kizárólag a közgyűlés hatáskörébe utasítva, az igazgatóság érvényesen eljárhat.

Az alapszabályok korlátozhatják ezt a kört, de ez kifelé, harmadik személyekkel szemben érvénytelen és csupán belső viszonylatban és felelősség tekintetében hatályos.

HATÁSKÖRÉNEK GYAKORLÁSI MODJA.

Erre vonatkozólag nem tartalmaz a törvény kötelező szabályokat, arra ugyanis, hogy személyenként egye-

dül, vagy többesben gyakorolhatja hatáskörét. Ez kizárólag az alapszabályok rendelkezése alá esik. A cégjegyzésre vonatkozóan a törvény csupán annyit mond ki, hogy a jogosítottak a társasági céghez saját aláírásukat csatolják. Birói gyakorlatunk értelmében köti a társaságot egy igazgatósági tag aláírása is, akkor is, ha az alapszabályok több aláírást követelnek.

KÖTELESSÉGEI.

Mindenekelőtt a törvényben és az alapszabályokban biztosított jogkörben a társaság érdekében a legjobban intézkedni.

Külön kiemeli a K.t.a következőket:

1. köteles gondoskodni arról, hogy a közgyűlés évenként legalább egyszer összehívassék,

2. ha az alap^{fele}tőke/elveszett, köteles rendkívüli közgyűlést összehívni,

3. ha a passzívák felülmulják az aktívákat, ezt a törvénytől való csődnyitási céljából köteles bejelenteni,

4. köteles a társasági könyvek rendes vezetéséről

gondoskodni, mérleget szerkeszteni, ezt a felügyelő bizottsággal közölni s a mérleget az ugynevezett mérlegjelentéssel együtt legalább nyolc nappal a közgyűlés előtt közzétenni,

5.a közgyűlés által jóváhagyott mérleg egy eredeti példányát az illetékes törvényszéknél bemutatni.

FELELŐSSÉGE.

Az igazgatóság tagjai felelősek a törvény vagy alapszabályellenes cselekményük vagy intézkedésük folytán előállott károkért. Felelősségük:

VAGYONI, amennyiben a megbízásuk túllépésével, vagy törvény vagy alapszabály ellenes cselekményükkel, intézkedésükkel okozott kárakért kártérítéssel tartoznak.

Ez a felelősségük egyetemleges és a károsultakkal szemben áll fenn, de nem terheli azt az igazgatósági tagot, aki tiltakozott a sérelmes intézkedés ellen.

FEGYELMI, amennyiben az igazgatók a közgyűlés által bármikor elmozdithatók.

BÜNTETŐJOGI, amennyiben a K.t. behozza a kereskedel-

mi vétség fogalmát, és ennek alapján bünteti a kötelességmulasztó igazgatósági tagot.

Ez a felelősség az állammal szemben áll fenn.

III.

A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG.

SZERVEZETE.

A törvény alapján testület, mert legalább három tagból áll. Szükségképeni szerv, mert a részvénytársaság bejegyzésének előfeltétele, hogy a felügyelőbizottság is megválasztott legyen. Mindig a közgyűlés választja, mégpedig az első legfeljebb egy, a későbbiek legfeljebb három évre. Nem részvényes is lehet tagja.

FELADATA.

A részvényesek érdekeinek megvédése és biztosítása azáltal, hogy az igazgatóság működését állandóan felülvizsgálják, ellenőrizték.

JOGI TERMÉSZETE.

Az ellenőrzés szerve. Mint szerv része a részvénytársaságnak, de tagjai nem szükségképen tagjai a részvénytársaságnak is, amennyiben nem részvényesek is meg-

választhatók tagjai közé. Helyzetük a megbízottak fogalmának felel meg.

HATÁSKÖRE..

Önálló intézkedések megtételére, egy eset kivételével, nincs feljogosítva, csupán az észlelt szabálytalanságokról jelentést köteles a közgyűlésnek tenni. Ilyen esetben jogosítva, sőt kötelezve van a közgyűlés összehívására /egyetlen eset, amikor a társaság ügyeiben önállóan intézkedhetik./ .Egyébként hatásköre csupán az évi számadások és mérleg, nemkülönben a nyereség felosztását tárgyzó indítványok megvizsgálására, valamint ezekről a közgyűlésnek való jelentés tételre szorítkozik. Egyéb teendőkkel a felügyelőbizottság fel nem ruházható.

FELELŐSSÉGE.

Csak az ellenőrzés hiányai miatt felelnek akkor, ha az ellenőrzést nem a kellő gondnal végezték. De ha a szabálytalanságokat saját hibájukon kívül nem vették észre, akkor a felelősség alól mentesülnek. Felelősségük:

VAGYONI,kártérítés iránti a károsultakkal szemben,
REGVELMI,mert a közgyűlés bármikor elmozdithatja
őket,

BÜNTETŐJOGI,ugyanugy ,mint már az igazgatóságnál
is láttuk.

A RÉSZVÉNYTÁRSASÁG TAGJAI.

A részvényesek. Részvényes és részvénytársasági tag egyet jelent.

A TAGSÁG KELETKEZÉSE

EREDETI, amikor a részvényes ebbeli minőségét az aláíró iven történt részvény jegyzés által szerzi meg.

SZÁRMAZÉKOS, amikor egy más által jegyzett részvényt szerez meg és magát a társasággal szemben legitimálja.

A TAGSÁG ALAPJA.

A RÉSZVÉNY. Nem más ez mint forgalomra szánt értékpapír, az alaptőke bizonyos hányadáról kiállított okirat. Az átruházás szempontjából kétféle, u.m.

BEMUTATORA SZOLO, amelyek tulajdonosa azáltal lesz igazolva, hogy a részvény a birtokában van. Itt a bir-

tok ténye legitimál a társasággal szemben.

NÉVRE SZOLO, részvélynél a pusztá átadás nem elégséges ahhoz, hogy a tagsági minőség is átszálljon, hanem kell még, hogy az átruházás forgatmánnyal történjék s ezenkívül szükséges még az is, hogy az új részvényes a részvénykönyvbe bejegyeztessék.

A TAGSÁG KELETKEZÉSÉNEK IDŐPONTJA

tehát két tényezőtől függ. Függ tehát először is attól, hogy mikor tekintetik a társaság megalakultnak, mert tagjai csakis létező alakulatnak lehetnek.

Másodszor attól függ, hogy a részvény szerző mikor lesz a társasággal szemben legitimálva.

Az eredeti részvényes tagsága a társaság bejegyzésének közzététele napján kezdődik, a bemutatóra szóló részvény szerzőjének tagsága a birtokbavétel időpontjában, a névre szóló részvény szerzőjének tagsága a részvénykönyvbe való bevezetés időpontjában.

Fontossá teszi ezt a kérdést a jogok gyakorolhatásának, főleg azonban a felelősségnek a kérdése.

A RÉSZVÉNYESEK JOGVISZONYAI.

A részvénytársaság és a részvényesek közötti jogviszonyt négyféle állapotban vesszük vizsgálat alá, u. m. : amikor még nincs részvénytársaság, tehát még tagság sincs; amikor megszületik a részvénytársaság, tehát megszületik a tagság is; amikor megszűnik a tagság, de a részvénytársaság tovább is fennmarad; végül amikor megszűnik a részvénytársaság, tehát megszűnik a tagság is.

I.

MÉG NINCS RÉSZVÉNYTÁRSASÁG,

de bizonyos előkészítő cselekmények már végeztettek, nevezetesen kibocsáttatott a tervezet, a részvény jegyzések már megkezdődtek. A részvénytársaságnak ebben az állapotában kétféle jogalany szerepel és áll szemben egymással, az összes jogok és kötelezettségek e kétfé-

le jogalany körül csoportosulnak.E kétféle jogalany az alapítók és az aláírók.Ebben a stádiumban a kötelezettségek állanak előtérben és kereskedelmi jogunk mindkét oldalon ezeket domborítja ki.

AZ ALAPÍTOK.

KÖTELEZETTSÉGEI.Az alapítók tartoznak a tervezetet állásuk és lakóhelyük feltüntetése mellett sajátkezüleg aláírni

Az alakuló közgyűlést az aláírás záridejének leteltétől számított két hónapon belül összehívni.

EGYETEMLEG FELELNEK a tervezetben foglalt adatok valóságáért,

az aláírók irányában a tőlük átvett és a részvényekre lefizetett összegekért mindaddig,míg az alakuló közgyűlés őket a felelősség alól fel nem menti,

végül azokért az ügyletekért,amelyeket a részvénytársaság cégbejegyzésének közzététele előtt a társaság nevében kötöttek.

JOGAI.A részvénytársaság megalakulása céljából szükséges lépéseket és ténykedéseket megtenni,

az első igazgatóságot kinevezni,
 maguknak a tervezetben előnyök biztosítása végett
 indítványt tenni.

AZ ALÁIROK.

KÖTELEZETTSÉGEI. Az aláírók kötelesek az aláírással
 egyidejűleg a jegyzett részvény névértékének legalább
 10 %-át befizetni,

továbbá a társaságnak a kereskedelmi cégjegyzékbe
 való bejegyzéséig összesen 30 %-át.

Egyéb kötelezettséggel nem rója meg őket a K.t.de
 FELELŐSEK a részvényjegyzés átruházása esetén a rész-
 vény névértékének 50 %-a erejéig.

JOGAI. Kártérítés iránti jog az alapítók irányában,
 kamat kifizetésére irányuló jog abban az esetben,
 ha a vállalat előkészítése hosszabb időt vesz igénybe,
 az alakuló közgyűlésen való megjelenési és szava-
 zati jog.

II.

AMIKOR MEGSZÜLETIK A RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Ez az állapot a részvénytársaság rendeltetésszerű állapota. Itt a részvényesek jogai állanak előtérben.

A.

A RÉSZVÉNYESEK JOGAI.

A K.t.alapján kétféle felosztásra nyílik alkalom. Vannak jogok ugyanis, amelyek minden részvényest megilletnek és minden részvényes által önállóan gyakorolhatók és amelyek csak a részvényesek bizonyos hányadát illetik meg és csak együttesen gyakorolhatók.

1.

AMELYEK MINDEN RÉSZVÉNYEST MEGILLETNEK.

a.

VAGYONI JOGOK.

OSZTALEKJOG. A részvényeseket megilleti az évi mér-

leg szerint az alapszabályszerű levonások után mutató tiszta nyereségnek részvényeik arányában járó hányada. Az osztalék kifizetése évenként legfeljebb egyszer, az alapszabályokban megállapított üzleti év lefolyása után történhetik, az osztalékszelvények ellenében.

KÁRTÉRÍTÉS IRÁNTI JOG. A részvényesek az igazgatóság és a felügyelőbizottság tagjaitól, ezek szándékos vagy gondatlan, törvénybe vagy alapszabályokba ütköző cselekményeik vagy mulasztásaik alapján kártérítést követelhetnek.

b.

KÖZGYÜLÉSI JOGAI.

KÖZGYÜLÉSEN VALÓ RÉSZVÉTEL JOGA. Minden részvényesnek joga van a közgyűlésen megjelenni, felszólalni és szavazni.

MEGTÁMADO JOG. Minden részvényes a törvénybe vagy az alapszabályokba ütköző közgyűlési határozatot az illetékes bíróság előtt keresettel vagy kifogással megtámadhat, kivéve, ha kifejezetten mellette foglalt állást.

c.

MELLÉKJOGOK.

Jog a részvénykönyvbe bevezetésre,
 a részvényokirat kiállítására,
 a jóhiszeműleg felvett osztalék megtartására,
 jog a betét fel nem emelhetésére,
 jog a részvény átruházására.

131.

AMELYEK TÖBB RÉSZVÉNYEST EGYÜTT ILLETNEK MEG.

MEGVIZSGALO JOG. Az alaptőkének egytized részét képviselő részvényes vagy részvényesek a költségek előlegezése és részvényeik letétele mellett követelhetik az illetékes törvényszéknél, hogy a társasági üzletvezetés szakértők által megvizsgáltassák és a vizsgálat eredménye velük közöltessék.

KÖZGYÜLÉS ÖSSZEHIVASI JOG. Az alaptőke egytized részét képviselő részvényes vagy részvényesek a közgyűlés összehívását az ok és cél megjelölése mellett bármikor követelhetik. Ha e kívánságnak az összehívásra jogosított közeg nyolc napon belül eleget nem tesz,

kérelmükre a közgyűlés összehívását az illetékes törvényeszk eszközli.

B.

A RÉSZVÉNYESEK KÖTELESSÉGE.

A részvényest csak egyetlen kötelezettség terheli: befizetni a részvény névértékét.

C.

A RÉSZVÉNYESEK FELELŐSSÉGE.

KORLATOLT, mert csak részvényeik erejéig felelősek,
FELTÉTELES, mert csak abban az esetben felelnek, ha részvényeik névértékét nem fizették be,

KÖZVETETT, mert a hitelezők követeléseiket csak a társaságon keresztül érvényesíthetik a részvényesekkel szemben.

III.

AMIKOR MEGSZÜNIK A TAGSÁG.

MEGSZÜNIK A TAGSÁG kilépés, halál, részvénymegsemmisítés és feloszlás esetén.

A KILÉPÉS MODJA.

Az önkéntes kilépés azáltal történik, hogy a részvényes részvényét másra átruházza. A bemutatóra szóló részvény tulajdonosa akkor tekintetik a társaságból kilépettnak, amikor a részvény birtokát átadta.

A névre szóló részvény tulajdonosa akkor tekintetik a társaságból kilépettnak, amikor az új tulajdonos a társaság részvénykönyvébe bevezettetett.

A KILÉPÉS JOCHATÁSA.

A kilépés tényével megszűnnek a részvényes összes jogai, kivéve azok a vagyonjogok, amelyek még tagságának fennállása alatt váltak esedékessé. Ezek érvényesítése az elévülésükig lehetséges.

A kötelezettségek közül továbbra is fennmarad a felelősség a bé nem fizetett részvény névértékének 50 %-a erejéig annál, aki bemutatóra szóló részvényt ruhazott át.

A névre szóló részvény átruházója az egész névérték erejéig felelős addig, amíg jogutódja a részvénykönyvbe bevezetve nincs.

IV.

AMIKOR MEGSZÜNIK A RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Ez az eset akkor áll be, ha a részvénytársaság feloszlik. Ekkor természetesen a részvénytársasági tagság is megszűnik.

A FELOSZTLÁS OKAI.

Feloszlik a részvénytársaság, amikor letelik az idő, amelyre keletkezett,
közgyűlési határozat folytán,
egyesülés esetén,
csődnyitás következtében.

A FELOSZTLÁS JOGHATÁSAI.

A feloszlást kimondó határozat után minden esetben szükségképen következik a félszámolás, kivéve a csőd esetét, amikor csődeljárásnak és az egyesülés esetét, amikor a K.t.-ben szabályozott külön eljárásnak van helye.

A feloszlást kimondó határozat folytán a részvénytársaság de fakto nem szűnik meg, amennyiben a felszámolás tartamára tovább is fennmarad. Az igazgatóság köteles a feloszlást a cégbíróságnál a cégjegyzékbe való bevezetés végett és közzététel végett bejelenteni, továbbá a társasági hirdetőmények felvételére rendelt lapokban s ha ilyenek nincsenek, a hivatalos lapban közzétenni, s a társaság csak a harmadszori közzétételtől számított hat hónap múlva oszolhatik fel.

A RÉSZVÉNYESEK KÖTELEZETTSÉGE.

A részvény névértékének a befizetése iránt továbbra is fennáll, amennyiben eddig nem tettek ennek eleget. Birói gyakorlatunk szerint nemcsak a felszámolás tartamára, hanem a törzsvagyon szétosztása után is.

Ugyancsak a birói gyakorlatunk szerint, ha a részvényesek a felszámolás után a részvénytársaság vagyonából rész kaptak, de a részvénytársaságnak ki nem elégitett hitelezői maradtak, ezek irányában a részvényeseket a rendes elévülési időn belül a kapott vagyonérték erejéig felelősség terheli.

A RÉSZVÉNYESEK JOGAI.

A feloszlás tényével a tagoknak új joguk keletkezik nevezetesen a jog a részvénytársaság törzsvagyonára. A felszámolás tartama alatt ez a jog még nem érvényesíthető, érvényesíthetővé csak a felszámolás után, a feloszlásnak harmadszori közzétételétől számított hat hónap múlva válik. Minden részvényes a törzsvagyonnak részvénye után járó egyenlő hányadát kapja, ha csak az alapszabályok tekintetben másként nem rendelkeznek.

A FELSZÁMOLÁS LEBONYOLÍTÓI

A FELSZÁMOLÓK. Ha az alapszabályok vagy a közgyűlési határozat másként nem rendelkezik, akkor a felszámolók az igazgatóság tagjai lesznek, az igazgatóságot illető jogkörrel. Az igazgatóság pedig minden esetben megszűnik.

Ellenben továbbra is fennmarad a felszámolás egész tartamára a közgyűlés és a felügyelő bizottság.

TARGYJUTATO.

Forrásmunkák.

A részvénytársaság fogalma.

a.

Kereskedő,
Társaság,
Jogi személy,
Feltétlen kereskedő,
Tőke egyesülés.

b.

Intézet.

c.

A K.t.szerint.

A részvénytársaság keletkezése.

A tervzet,
Az alapítók,
Aláírási iv.

I.

Az alaptőke biztosítása,

II.

Az alapszabályok megalkotása,
Alakuló közgyűlés.

III.

A részvénytársaság bejegyzése és közzététele.

A részvénytársaság szervei.

I.

I.

A közgyűlés.
 Szervezete,
 Hatásköre,
 Fenntartott jogai,
 Jogi természete,
 Fajai,
 Összehívása,
 Határozatképessége,
 Ellenőrzése.

II.

Az igazgatóság.
 Szervezete,
 Működésének alapja,
 Működésének tartama,
 Jogi természete,
 Hatásköre,
 Hatáskör gyakorlási módja,
 Kötelelességei,
 Felelőssége.

III.

A felügyelő bizottság.
 Szervezete,
 Feladata,
 Jogi természete,
 Hatásköre,
 Felelőssége.

A részvénytársaság tagjai.
 A tagság keletkezése,
 A tagság alapja,
 A tagság keletkezésének időpontja,

A részvényesek jogviszonyai.

I.

I.

Amikor még nincs részvénytársaság.

Az alapítók
Kötelezettségei,
Jogai.

Az aláírók
Kötelezettségei,
Jogai.

II.

Amikor megszületik a részvénytársaság.

A.

A részvényesek jogai.

1.

Amelyek minden részvényest megilletnek.

a.

Vagyoni jogok.
Osztalékjog,
Kártérítés iránti jog.

b.

Közzgyűlési jogai.
Közzgyűlésen való részvétel joga,
Megtámadó jog.

c.

Mellékjogok.

2.

Amelyek több részvényest együtt illetnek meg, illetve
az alaptőke bizonyos hányada után járnak.
Megvizsgáló jog,
Közzgyűlés összehívási jog.

B.

A részvényesek kötelelessége.

C.

A részvényesek felelőssége.
Korlátolt,
Feltételes,
Közzvetett.

III.

Amikor megszűnik a tagság.

A kilépés módja,

A kilépés joghatása.

IV.

Amikor megszűnik a részvénytársaság.

A feloszlás okai,

A feloszlás joghatásai,

A részvényesek kötelezettsége,

A részvényesek jogai.

A felszámolás lebonyolítóí.

13962 1953